

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ В УМОВАХ ЗМІНИ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Розкривається значення кадрового потенціалу у забезпеченні економічного зростання, розкрито сутність нинішньої освітньої парадигми, необхідність її зміни в сучасних умовах. Обґрунтовуються стратегічні напрями підготовки кадрів у сучасних умовах з метою забезпечення сталого розвитку.

Ключові слова: інформаційне суспільство, кадри, освітня парадигма, фундаменталізація освіти, імперативи, сталий розвиток, інновація.

І. Вступ. Наростання глобальних проблем, пошук шляхів їх подолання висувають перед людством імперативи сталого розвитку та пріоритети загальнолюдських цінностей, у досягненні яких важлива роль відводиться економіці. В світі прискорюються темпи оновлення знань, швидко вдосконалюються техніка і технології, засоби передачі та обробки інформації. Водночас змінюються вимоги особистості та суспільства до освіти, змісту та організації підготовки кадрів, які суттєво впливають на економічні показники. При цьому цей вплив посилюється з переходом від індустріального до постіндустріального, інформаційного суспільства, в якому інформація виступає в якості ресурсу розвитку, домінанти суспільного життя. Успіх цих процесів залежить від якості підготовки кадрів. Щоб готувати компетентних спеціалістів, освіта має постійно вдосконалюватись, ставати все більше фундаментальною. Пошуку шляхів забезпечення цього присвятили свої дослідження М. Бутко, О. Гаращук, М. Дробноход, Г. Єльнікова, Т. Заяць, В. Кремень, В. Коровін, В. Олійник, М. Романюк, А. Радугін, Л. Перевозчикова, В. Шапошник та багато інших.

Проте нинішній стан соціально-економічного розвитку України свідчить про те, що підготовка кадрів ще не відповідає потребам економіки та суспільства.

II. Постановка завдання. Тому головним завданням (метою) нашого дослідження є обґрунтування стратегічних напрямів розвитку вищої школи та підготовки кадрів у контексті

забезпечення сталого розвитку, необхідності реалізації нової освітньої парадигми. Для досягнення поставленої мети передбачається необхідність використання широкого спектру методів дослідження. Серед останніх – системно-ситуаційний підхід при розробці теоретичних засад функціонування та розвитку вищої освіти в умовах зміни умов і формування нової парадигми освіти; методи структурного, функціонального, системного та порівняльного аналізів; метод наукової абстракції та логіки при визначенні зміни основоположних функцій освітньої сфери, програмно-цільовий, моделювання, метод аналогій, зокрема при розробці пропозицій щодо вдосконалення зміни освітньої парадигми та забезпечення сталого розвитку тощо.

Інформаційну базу дослідження склали матеріали державних органів управління з питань освіти, ринку праці, органів місцевого самоврядування, матеріали науково-практичних конференцій, семінарів, публікацій періодичних видань.

III. Виклад основного матеріалу. У більшості країн світу відбувається оцінка життєдіяльності суспільства, що базується на знаннях, на інтеграції освіти та науки. Ця інтеграція призвела до того, що в країнах з високорозвинутою економікою фактично створена нова інноваційна структура, в якій конкретні результати наукових досліджень забезпечують виробництво нових знань. Центром такої структури є дослідницький університет, який через технопарки, ІТ-парки, бізнес-інкубатори транслює отримані знання в сферу виробництва. Випускник такого вищого навчального закладу підготовлений до практичної діяльності як у дослідницькій, так і у виробничій сферах. Він (випускник) є:

– професійно компетентною людиною, володіючою знаннями сутності предмету та специфіки засобів і способів своєї професійної діяльності;

– людиною, яка орієнтується в інваріативних і суттєвих характеристиках відповідного явища, з яким йому доводиться мати справу, вміє вия-

вити ці характеристики та перетворювати їх в кожному конкретному випадку;

– фахівцем, уміючим передбачати та прогнозувати глибинні зміни завдань та умов своєї діяльності, розробляти способи й засоби їх вирішення. Формуванню такого фахівця має сприяти фундаменталізація освіти як основа якісного навчання у вищому навчальному закладі, створення для студента можливості повноцінно розуміти теоретичні основи майбутньої професійної діяльності, можливі її зміни. Для забезпечення цього український освітній простір харак-

бути сконцентрована не на рецепції інформації, а на методах її генерації.

Вища освіта, як зазначалось вище, яка являє собою одну з провідних областей людської діяльності, може розглядатись і як загальнолюдська цінність, що у значній мірі визначає соціальне й професійне становлення людини, формує її особистість. Іншими словами, вища школа – це важливий соціальний інститут, який виступає каталізатором соціально-економічного розвитку через підготовку кадрів. Адже кадрові потреби сучасної економіки різноманітні та

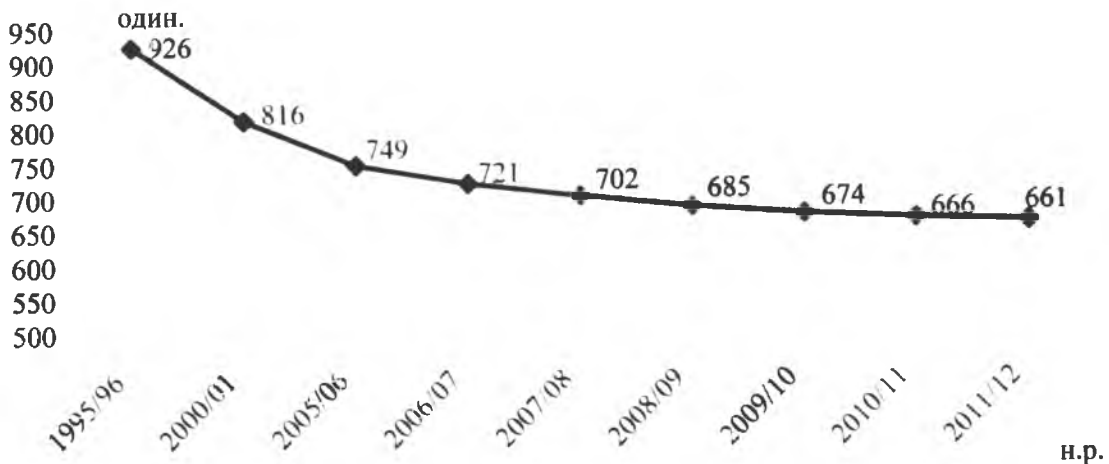

Рис. 1. Динаміка мережі ВНЗ I-IV рівнів акредитації державної та комунальної форми власності

теризується високою густотою закладів вищої школи (рис. 1).

Не дивлячись на те, що останнім часом мережа ВНЗ має тенденцію до скорочення, вона в Україні залишається ще досить розгалуженою. Досить повільно відбувається оптимізація мережі як приватних, так і державних вишів, у тому числі їх філій, де, як правило, не створено належних умов для забезпечення високоякісної підготовки кадрів. І це тоді, коли вища школа має гнучко реагувати на зміни як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, здатного виділяти перспективні напрями розвитку вищої освіти, зосередивши на них наявні ресурси. Особливої уваги при цьому потребує розв'язання проблеми викладацьких кадрів, здатних відповідати вимогам сьогодення, готувати випускників на інноваційній, фундаментальній основі, яка передбачає зміну своєї парадигми. Прийняття європейською спільнотою парадигми „Освіта через усе життя” виходить із того, що в швидкозмінюваній реальності необхідно вчитись ефективно працювати з постійно змінюваною інформацією як в умовах її дефіциту, так і в умовах надлишку. При цьому головна увага має

включати спеціалістів із різних галузей економіки, у тому числі фахівців в області нанотехнологій, програмістів, менеджерів інновацій тощо.

Тому нині у сфері підготовки кадрів українським важливим є:

- підготовка кадрів в області організації та управління в сфері інноваційної діяльності;
- створення умов для залучення та закріплення талановитої молоді у сфері інноваційної діяльності;
- створення багаторівневої системи неперервної освіти в інноваційній сфері, включаючій формування державного замовлення не лише на професійну підготовку, але і перепідготовку кадрів (підвищення кваліфікації) в області інноваційної діяльності;
- підтримка модернізації системи вищої освіти з тим, щоб вона в більшій мірі відповідала потребам глобальної економіки, заснованої на знаннях;
- створення умов для інноваційного розвитку вищої освіти та включення її в національну інноваційну систему;
- розвиток моделей неперервної професійної освіти;

– формування моделей інтегрованих закладів вищої професійної освіти, створення бізнес-інкубаторів і моделей науково-дослідницької і проектної діяльності студентів із використанням потенціалу навчального закладу та промислових підприємств;

– розвиток моделей обласних регіональних центрів по роботі з обдарованими дітьми тощо.

Стержнем підготовки висококваліфікованих кадрів у вищих навчальних закладах виступає залучення студентів до дослідницької роботи (це може бути виконання курсових і дипломних робіт). Студенти включаються в самостійний пошук, долучаються до реального проектування. Важливо забезпечити, щоб тематика досліджень студентів здійснювалась із потребами виробництва. Такий підхід сприятиме тому, що вища освіта буде зорієнтована на підготовку фахівців, які є професійно компетентними, володіють знаннями сутності предмету та його специфіки; засобами і способами своєї професійної діяльності; добре орієнтуються в інноваційних і суттєвих характеристиках відповідних явищ, з якими фахівцям доводиться мати справу; вміють передбачати та прогнозувати глибокі зміни та умови своєї діяльності.

Тобто сьогодні головною функцією вищої школи є не лише забезпечення передачі конкретних знань і трансляції культурного коду. Інформаційне суспільство, інноваційна економіка, економіка знань потребують і зміни функцій освіти. І. Мелік-Майказян у своїй книзі «Информационные процессы и реальность» підкреслює, що якість підготовки кадрів залежить не лише від рівня професійних знань, умінь та навиків, а і від сформованості моральної основи праці, що безпосередньо пов'язано з духовно-ціннісною сферою, яка направляє особистісне, соціальне і професійне самовизначення студента, детермінує його спосіб життя та життєвий шлях. Останньому має сприяти гуманітаризація підготовки кадрів, яку багато науковців вбачають у синтезі гуманітарних, природничо-наукових і технічних дисциплін. Скажімо, В. Борзенков стверджує, що в ХХІ столітті долається розкол між природознавством і соціогуманітарною сферою, спостерігається процес становлення єдиної науки, не дивлячись на те, що життя, світовий досвід підтверджують, що з розвитком науково-технічного прогресу виникає все більша потреба в інженерах, які мають не лише розробляти, а й управляти розумну машину, а й управляти нею [2, с. 66–78].

В цілому ж, щоб забезпечити високоякісну підготовку кадрів, як свідчить світовий досвід, необхідно дотримуватись наступних принципів:

– мультикультурності, забезпечуючої формування культури пізнання, дозвілля, винахідливості, помірного спілкування з різноманітною інформацією;

– продуктивності навчання, що передбачає повноцінність та активність участі студентів в освітній діяльності, інтеграцію процесів формування знань, умінь і навиків та їх застосування в усіх сферах життєдіяльності;

– націленості освіти на задоволення гуманістичних, базових потреб людини в пізнанні, спілкуванні, самореалізації;

– відкритості, готовності викладача до спільної діяльності зі студентами;

– гнучкості освітнього процесу, передбачаючого можливість педагога гнучко змінювати характер свого впливу на студента в залежності від навчальної ситуації;

– узгодженості з вимогами роботодавця [3, с. 110].

Дотримання цих принципів, на наш погляд, допоможе більш успішно розв'язувати й фінансові проблеми, які, як стверджує ректор Московського університету ім. М. Ломоносова В. Садовнічий, система освіти цінна не грошима, які можна отримати від студента за його навчання, а тією роллю, яку вона відіграє в розвитку економіки, з одного боку, та в збереженні соціальної стабільності. – з іншого. Проте відомо, що оснащення вищих навчальних закладів новітнім обладнанням стало частиною стратегії вищої школи. Разом із тим, зрозуміло, що без відповідного фінансового забезпечення цього досягти неможливо. І тут бізнес-спільнота має зробити важливий крок назустріч вищій школі, у тому числі має бути обов'язковою якась квота прийому на роботу молодих спеціалістів – випускників ВНЗ, надавши їм на певний термін гарантій щодо збереження їх робочого місця.

Адже фінансове забезпечення вищих навчальних закладів є недостатнім, не дивлячись на те, що обсяги постійно зростають (рис. 2).

Подолання фінансових проблем у вищій школі у певній мірі має сприяти й надання їм права створювати малі підприємства науково-технічного профілю, де студенти знайдуть застосування своїм ідеям, розробкам, можуть покращити свій фінансовий стан. Скажімо, у науково-технічному парку, що діє при Московському університеті ім. М. Ломоносова, створено 2,5

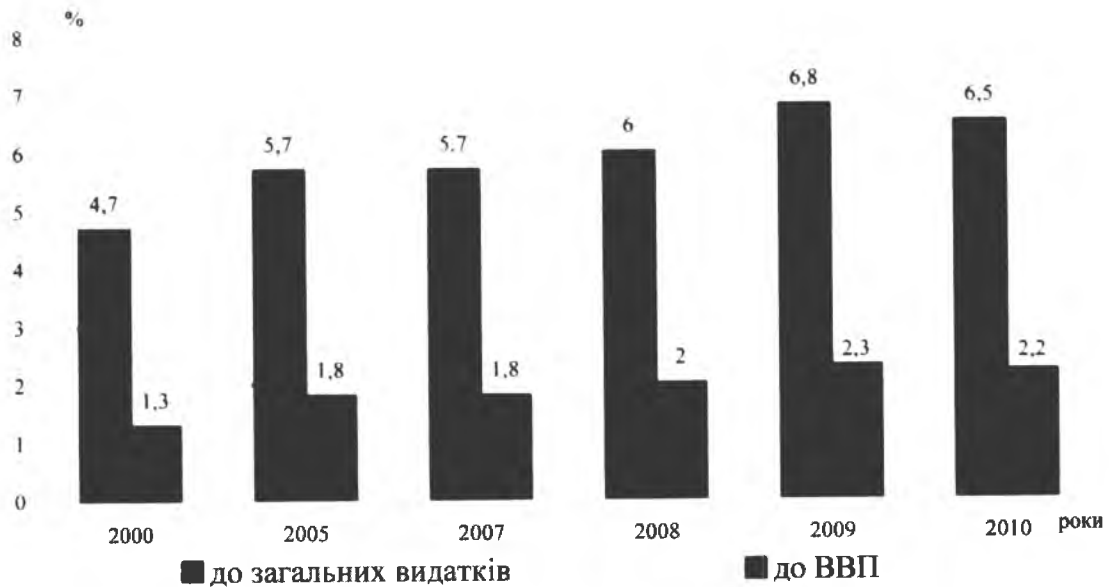

Рис. 2. Динаміка показників фінансування вищої освіти у % до загальних видатків і до ВВП

тис. робочих місць. Тут працюють, окрім співробітників ВНЗ, студенти, аспіранти, дослідники.

Для поліпшення фінансового забезпечення ВНЗ необхідно активніше залучати бізнес і кошти регіональних органів влади. Це досягається тоді, коли вищі навчальні заклади стають інтегрованими компонентами освіти, науки та бізнесу. Саме такий підхід дозволяє вишам стати центром інноваційно-технологічного розвитку та підготовки кадрів міжнародного рівня. Наразі мова йде про формування університетів нової моделі, яка має включати:

- технопарки;
- бізнес-інкубатори;
- офіси комерціалізації;
- наукоємні виробництва тощо.

А це важливий крок до модернізації вищих навчальних закладів, яка нами розглядається не як реалізація якогось комплексу заходів, а як неперервний еволюційний і продиктований життям процес удосконалення системи підготовки кадрів. Сьогодні більшість вищих навчальних закладів України працює над створенням власної конкурентноздатної системи професійної освіти, тобто якісної. До речі, ця проблема є актуальною не лише в Україні. Як зазначає Я. Фігаль – член Європейської комісії з питань освіти, культури, професійної підготовки та багатомовності, якість освіти в Європі по багатьох критеріях відстає від США, Канади, Австралії та Південної Кореї. Нові університети Китаю та Індії починають створювати сильну конкуренцію Європейським вищим навчальним закладам [13]. Українська ж вища освіта значно відстає

від європейської. Це стало помітним особливо останнім часом, з розвитком приватних ВНЗ, їх філій, де підготовка кадрів ведеться в основному з економічних, юридичних та інших гуманітарних спеціальностей, які на ринку праці (навіть на внутрішньому) є неконкурентноздатними, а процес навчання в таких вищих навчальних закладах перетворюється на профанацію. Адже багато з них, не маючи необхідного педагогічного потенціалу, на платній основі стали готувати студентів із престижних спеціальностей. При цьому, на жаль, ніхто не цікавиться тим, яка реальна потреба вище зазначених фахівців.

Надмірна ж комерціалізація вищих навчальних закладів деформувала і самі функції вищої школи. Ще донедавна інституційними функціями останньої були:

- забезпечення права на освіту;
  - підготовка спеціалістів для всіх сфер життєдіяльності суспільства та держави;
  - сприяння розвитку інституціонального потенціалу людини, етносу, суспільства, держави.
- В цьому полягає фундаментальна місія вищої школи. І для її реалізації слід активніше використовувати маркетингові підходи, орієнтувати вищу школу, всі її структурні компоненти на задоволення потреб відповідного ринку. Адже сьогодні в цілому в Україні на одну посаду економіста претендує 40 осіб, бухгалтера – 21, юриста – 20. Тож не дивно, що 37% випускників вищих навчальних закладів працює не за спеціальністю, що зумовлює значні як матеріальні, так і моральні втрати.

Пом'якшенню цієї ситуації на ринку праці

має сприяти визначений МОНмолодьспорту України перелік пріоритетних напрямів підготовки кадрів, зокрема за кордоном. Серед останніх – природничі науки; інформатика та обчислювальна техніка, металургія та матеріалознавство; енергетика та електромеханіка; електроніка; метрологія, вимірювальна техніка; авіаційна та ракетно-космічна техніка; хімічна технологія та інженерія; біотехнологія; будівництво та архітектура; міжнародні відносини, зокрема міжнародне право.

Світ визнав, що підвищенню якості підготовки кадрів сприяє й мобільність студентів, аспірантів, викладачів. І наша країна у цьому напрямі робить перші кроки. Так, в Україні до останнього часу міжнародна мобільність студентів, аспірантів і науково-педагогічних працівників здійснювалась в основному шляхом міжуніверситетських обмінів та за грантовими програмами. У 2011 р. вперше запроваджено бюджетну програму навчання студентів та стажування аспірантів у провідних закордонних вищих навчальних закладах (100 студентів, 100 аспірантів, 100 науково-педагогічних працівників). І на 2012 рік було визначено перелік пріоритетних напрямів освіти та науки щодо навчання за рубежом студентів та стажування аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників; орієнтований перелік ВНЗ та наукових установ за кордоном для навчання студентів і стажування аспірантів;

примірні форми документів, які подаються претендентами тощо.

На підвищення якості підготовки кадрів позитивно впливає модернізація вищої школи, що передбачає перш за все забезпечення її сучасним обладнанням, можливостями проходження студентами практики на сучасних виробництвах, що в кінцевому результаті дозволило б підвищити рівень інноваційної активності підприємств, всієї вітчизняної економіки. Адже, як зазначає Б. Малицький, в Україні з кожним роком понижується рівень інноваційної активності підприємств. Нині він у 3-4 рази нижчий, ніж у країнах з інноваційно розвинутою економікою. Наукоємність вітчизняного промислового виробництва є на порядок нижчим середньоевропейського. В Україні переважають низькотехнологічні галузі виробництва (видобувна, паливна, агропромислова тощо). Близько 95% вітчизняної продукції належить до виробництва третього і четвертого технологічних укладів, тоді як у розвинутих країнах домінуючою є продукція п'ятого і шостого укладів.

У цих умовах головним вектором інноваційного розвитку економіки має стати союз науки та освіти. Як свідчить статистика, там, де він тісний, де держава забезпечує необхідне ресурсне забезпечення освіти та науки, там високою є і їх віддача, зокрема, через високу продуктивність праці (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники наукоємності та науко віддачі у різних країнах світу

Країна	% витрат на науково-дослідні розробки у ВВП	Чисельність дослідників на 10 тис. населення, зайнятого в економіці	Поточний індекс конкурентноздатності, місце у світі	% технологічної продукції в товарному експорті	% у світовому експорті інформаційного обладнання	Продуктивність праці, тис. дол.. ВВП на 1 зайнятого
США	93	2,60	2	32	13,0	73,1
Китай	1,00	12	49	20	7,1	7,2
Японія	3,15	106	12	26	9,7	56,0
Німеччина	2,55	69	15	18	4,8	56,0
Франція	2,19	80	30	23	3,4	56,5
Великобританія	1,89	55	13	31	5,3	54,5
Італія	1,16	30	47	10	1,1	56,5
Канада	1,94	72	14	15	1,2	60,0

Джерело: [6, с. 68].

Для забезпечення цього вкрай важливим є створення умов для активної підтримки вищих навчальних закладів не лише з боку держави, але і з боку бізнес-спільноти. Це дозволить значно поліпшити ресурсне забезпечення вищих навчальних закладів, прискорити їх перехід на інноваційний шлях розвитку, підвищити якість підготовки кадрів, що в кінцевому результаті має позитивно позначитись і на економічних пара-

за можливість отримати реальні знання, а не лише формальний атрибут – диплом, то сьогодні головним мотивом навчання у вищому навчальному закладі є мати більш міцні гарантії працевлаштування. А тому професійна орієнтація молоді при виборі вищої освіти все в більшій мірі зміщується статусно-освітньо. В цих умовах об'єднання зусилля школи, вищого навчального закладу, передбачуваного роботодавця

Таблиця 2

**Порівняння рейтингів університетів
провідних країн з їх економічними показниками**

Країна	Місце за ВВП	Середній рейтинг університетів
США	1	1
Японія	2	8
Китай	3	22
Німеччина	4	3
Франція	5	25
Великобританія	6	2
Італія	7	14
Росія	8	34
Іспанія	9	7
Канада	10	4

Джерело: [12, с. 121].

метрах та створенні передумов для сталого розвитку в цілому (табл. 2).

Світова практика свідчить, що у високорозвинутих країнах економіка базується на міцному освітньо-науковому фундаменті. Фундаменталізація вищої освіти передбачає гармонійне поєднання загальноосвітніх і спеціальних знань, моральних, естетичних, соціальних цінностей, забезпечуючи можливості повноцінного розуміння теоретичних основ професійної і соціальної діяльності, розвиваючих здатність до інноваційного мислення, що означає взаємозв'язок окремих областей знань, створення передумов для подальшого життєвого і професійного самовизначення особистої гуманітаризації.

ІV. Висновки. Таким чином, у ході дослідження вдосконалено підходи до перспективного розвитку вищої освіти, зокрема, підготовки кадрів в умовах переходу від парадигми „освіта на все життя” до моделі „освіти протягом усього життя”; систему факторів, що забезпечують стійкий розвиток освіти з урахуванням перш за все внутрішньої природи формуючих її компонентів. У цьому контексті будуть змінюватись функції вищої освіти. Зокрема, функція – підготовка людини до роботи, що вимагає високого рівня кваліфікації, тобто отримання певної професії, з часом трансформується. Якщо, скажімо, в ХХ столітті молодь вищу освіту цінувала

(організації, підприємства, наукового закладу) дозволить більш ефективно побудувати освітній процес, забезпечивши ефективне використання знань, умінь і навиків кожного випускника вищого навчального закладу, сформувати його професійні якості особистості, що позитивно позначиться на формуванні стабільного соціально-економічного розвитку в Україні, що є основою високого добробуту.

1. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько // – М. 1989. – С. 55-57.
2. Борзенков В. Г. На пути к единой науке о человеке / В. Г. Борзенков // Человек. 2004. – № 3. – С. 66-78.
3. Коровин В. М. Реализация основных положений компетентного подхода в образовательной деятельности российских вузов / В. М. Коровин // Вестник ВГУ. – 2010. – № 1. – С. 110.
4. Кузнецова И. В. Информационные технологии в профессиональной подготовке специалиста / И. В. Кузнецова // Высшее образование сегодня. – 2007. – № 12. – С. 52.
5. Микитина А. И. Инновационный подход в образовательной системе. Отраслевой подход подготовки специалистов / А. И. Микитина, М. В. Николаев // Региональная экономика: теория и практика 2010. – № 16(151). С. 27-32.
6. Новикова И. В. Формирование инновационной экономики как условие вхождения в геоэкономику в XXI веке / И. В. Новикова // Проблемы управления. 2011. – № 2. – С. 68.
7. Орлова Т. В. Управление образовательными системами. М., 2006.

8. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2010/11 навчального року. Статистичний бюлетень. К.: Держкомстат України, 2011. – С. 3.

9. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році. Щорічне Послання президента України до Верховної Ради України, К., 2012. – С. 163.

10. Ципко В. Інтеграція України до Європейського освітнього простору з позицій філософського виміру освіти / В. Ципко // Вища школа, – 2012. – №6. – С. 45-46.

11. Шамова Т. И., Давиденко Т. М., Шибанови Г. Н. Управление образовательными системами. М., 2007.

12. Шапошник В. А. Наука и образование/ В. А. Шапошник // Вестник ВГУ. Серия: проблемы высшего образования. – 2010. – № 1. – С. 121.

13. Ян Фигель. Качество образования // Российская газета, 2006, 6 июня.

14. Freire Paolo. Pedagogy of Freedom: Ethnics. Democracy and civic Courage/translated by Patrick Clarke; foreword by Donaldo Macedo; introduction by Stanley Aronowitz, Rewman & LITtefield Publishers USA. 1998.

15. OECD. Education at a Glance: OECD Indicators 2011/ – OECD: Paris, 2011.

16. Supporting growth and jobs – an addenda for the modernization of Europe's higher, education Systems. – Luxemburg: Publications office of the European Union, 2011/ – 26 p.

Reveals the importance of human resources in economic growth, reveals the essence of the current educational paradigm, the necessity of change in modern terms, justified strategic directions of training in modern conditions for sustainable development.

УДК 369.54:338.24.021.8

Михайлів Г. В.

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті вивчено економічну природу пенсійного забезпечення, узагальнено світовий досвід та можливості його використання в Україні, а також теоретично обґрунтовано підходи щодо формування механізмів пенсійної системи в умовах сучасного демографічного розвитку України.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, пенсійна система, соціальне забезпечення, мінімально гарантований рівень пенсій, пенсійний вік, демографічна структура.

I. Вступ. Однією з найбільш складних та соціально гострих проблем трансформаційного процесу є пенсійне забезпечення. Суспільство в тій чи іншій формі повинно задовольняти потреби людей, якщо вони не спроможні забезпечити своє існування. Багато країн стикаються з необхідністю створення такої системи пенсійного забезпечення, яка була б адекватна процесу ускладнення економіки та все більш повній її орієнтації на ринкові принципи функціонування.

Рівень пенсійного забезпечення по суті є показником економічного та соціального стану країни. Зниження ефективності господарювання і системна криза 90-х років, висока інфляція та зменшення чисельності працездатного й працюючого населення у трансформаційному суспільстві обумовили кризовий стан пенсійного забезпечення. Вихід з цієї кризи за допомо-

гою поверхневих, косметичних заходів неможливий. Потрібні довгострокові глибинні перетворення економічного змісту всієї системи пенсійного забезпечення. Пенсійне реформування потребує поступового поетапного переходу від розподільчих до накопичувальних пенсійних програм та методів пенсійного страхування. Такий перехід повинен базуватися на індивідуалізації страхових пенсійних внесків, створенні умов для успішного інвестування пенсійних заощаджень громадян, відносинах довіри та взаємодопомоги між різними поколіннями суспільства.

Нині залишаються актуальними теоретичні та практичні проблеми, що стосуються створення нової системи соціального захисту населення в умовах ринкових перетворень, реформування розподільчої системи пенсійного забезпечення і побудови змішаної, яка б найкращим чином відповідала сучасним потребам українського суспільства.

II. Постановка завдання. З'ясувати економічну природу пенсійного забезпечення, вивчення світового досвіду та можливостей його використання в Україні, теоретично обґрунтувати підходи щодо формування механізмів пенсійної системи в умовах сучасної демографічної ситуації в Україні.

III. Результати дослідження. Багато десятиліть тому, на початку створення, пенсійні системи мали на меті зниження бідності. Припус-